REG.No.M.2185 RE G-No.N 45

The First Telugu Bi-weekly in Andhra Desa, The only Telugu News Paper for H E H The Nizam's Dominions

గోలకొండ పత్రిక

ప్రతి బుధవారము శనివారము ప్రకటింపఁబడును

హైదరాబాదు-దక్కను

GOLAKONDA PATRIKA. HYDERABAD Dn

సంపుటము ౫ } ప్రమోదూతనామ సంవత్సర ఆశ్వయుజశు॥ ౫ శనివారము 27—9—30 { సంచిక ౩౯

ఏజెంట్లు కావలయును

మా పత్రికకు చందాదారులను కూర్చుటకు దిగువ స్థలములలో ఏజెంట్లుకావలయును:—

౧. సికిందారాబాదు, ౨. భువనగిరి, ౩. జనగామ, ౪. వరంగల్లు, ౫. మహిబూబాబాదు ౬. ఖమ్మం, ౭. వికారాబాదు, ౮. మహిబూబునగరు ౯. నిజామాబాదు,౧౦. బెజవాడ. ౧౧ కరీంనగరము, ౧౨. నాందేడు, ౧౩. గుల్బర్గా, ౧౪.సూర్యాపేట, ౧౫.మిర్యాలగూడెం, ౧౬. దేవరకొండ, ౧౭.ఆసిఫాబాదు

వివరములకై దిగువవారికి వ్రాయుడు.

మేనేజరు
గోలకొండ పత్రిక
తూర్పుబజారు హైదరాబాద్ దక్కన్.

దాసబోధ

చిత్రపటాలంకృతము 830 పుటలు

శ్రీ శివాజి చక్రవర్తిగారికి ప్రత్యేకించి మహర్షి శ్రీసమర్థ రామదాసస్వామి రచించిన మహారాష్ట్ర గ్రంథమునకిది తెలుగు వచనము, శ్రీ శివాజి సత్యము పఠించిన పవిత్రగ్రంథము. ఇందు రాజనీతి, వేదాంతము, లోకజ్ఞానము, పరమాత్మని దర్శించు రీతి, మోక్షము, మున్నగు నపూర్వాంశములు గలవు. రానడే గాంధి, తిలకు మున్నగు మహాత్ములు ప్రశంసించిన గ్రంథరాజము. మానవ జీవితమునకీ గ్రంథరాజము సర్వవిధముల మార్గదర్శకము గాగలదు. ఇందులేని అంశములేదు. కాకతీయ గ్రంథమాలలో నిది నాలుగవ కుసుమము. వెల పోస్టేజికాక రు 4—8—0 లు మాత్రమే. ఇది ప్రతులే కలవు. వలయువారు. కాకతీయ గ్రంథమాల, వరంగల్లు. అని వ్రాయవలెను.

ఊహాపోహపంచకము—గోలుమేజు నాటకము—గ్రంధకర్త—పాత్రధారులు—పోషకు లెవరు?—

సూత్రధారుడు—నాటకశక్తి—నరేంద్రమండలి—

గోలుమేజు నాటకము లండన్ నగరమున నవంబరు నెల రెండవవారమున ప్రదర్శింపబడును. నాటకమండలి కార్యనిర్వాహకులు తీవ్ర ప్రచారము చేయుచున్నారు. సమర్థులగు పాత్రధారులను నియమించినారు. కొందఱప్పుడే లండన్‌నగరమునకు పయనమైరి. మిగిలినవారిలో కొందరు త్వరలో బయలుదేఱగలరు. ఈప్రదర్శనము యెంతయో ధనమును వెచ్చించి, ఎన్నాళ్లనుండియో కృషిసలిపి చేయబడుచున్నది కాన ప్రపంచ చరిత్రయందు ప్రాముఖ్యము బడయగలదు.

* * * *

గ్రంధకర్త,

ఈ నాటక గ్రంధకర్త సర్ జాన్ సైమన్ గారు. వీరు రెండు సంవత్సరములు కృషిసలిపి ఈ నాటకమును వ్రాసిరి. హిందూస్థానమునంతటను సంచారము చేసి, ఎందరో ప్రముఖులను దర్శించి, ఈ గ్రంధమును వ్రాసిరి. ఈ నాటకమునందలి ముఖ్యపాత్రలను బ్రిటిషువారు ప్రదర్శించుచున్నారు. దీనికై వారు తగు ప్రయత్నము చేసియున్నారు. కాని గ్రంధకర్తగారిని ప్రదర్శనము వీక్షించుట కాహ్వానించెదరో లేదో తెలియకున్నది. వీరికితప్పక ఈ యవకాశ మొసంగవలయునని కొందఱనుచున్నారు. ప్రదర్శనము నాటివరకైనను నిర్ధారణకాగలదు.

* * * *

పాత్రధారులు

ఈ నాటకము పాత్రధారులలో నాలుగు విధములయిన వారున్నారు. ఒకరు స్వదేశరాజులు. రెండవవారు భారతీయ ప్రజల తరఫువారమని చెప్పుకొనెడివారు. మూడవతరగతిలో ఆంగ్లోయిండియన్ శాఖకు జెందినవారు. నాలుగవవారు ఖాసు బ్రిటిషుదేశీయులు. నాటకము యొక్క ఆ యా పాత్రల పోషణమునకై ఆ యా తరగతికి జెందినవారే యుండవలయునని కార్యనిర్వాహకులు దలచిరి కాన యీ యేర్పాటు చేయబడినవి వీరందఱును భారతదేశమేకాక ప్రపంచములో కూడ కొంతవరకు యేదోవిధమున ప్రసిద్ధిజెందిన వారు కాన ఈ నాటక ప్రదర్శనమునకు వన్నె దెచ్చెదరని పలువురు ఈ నాటకాభిమానులు తలంచుచున్నారు.

* * * *

సందేహము

కాని కొందఱు పాత్రధారులకు కేవలము సైమన్‌గారిచే రచింపబడిన నాటకమునే ప్రదర్శించిన ఆకర్షణీయముగ నుండదని సందేహించుచున్నారు. వీరు మోతీలాలుగారిచే రచియింపబడిన, "అధినివేశ స్వాతంత్ర్యము" అను దానినుండి కొన్ని అంకములను ప్రదర్శించిన బాగుండునని అనుచున్నారు. ఏలయన "వాచా" ప్రదర్శనము ఈకాలములో చాలమందిని ఆకర్షించుచున్నవి. స్వదేశ రాజులతరఫునకూడ కొన్ని అంకములుకూడ సిద్ధముచేయబడినవి కనుక మూడు గ్రంధములనుండి ఆకర్షణీయములైన అంశములను నెత్తికొని ప్రదర్శించిన నాటకము బాగగునుండగలదు.

* * * *

పోషకులెవరు?

ఏదేనినాటకము ప్రదర్శింపబడునప్పుడు ఒకానొక ప్రముఖుని పోషకత్వమున నాడబడును. అదేయాచార ప్రకారమీనాటకముకూడ బ్రిటిషు సామ్రాజ్యప్రధాన మంత్రులగు రామ్సే మెక్డనాల్డుగారి పోషకత్వమున జరుగును. ప్రపంచములో ప్రాముఖ్యమైన వ్యక్తి పోషకత్వమున నాడబడు నాటకము అసాధారణమైనదేయని చెప్పవలయును. వీరికి నాటకము జరుగునంతకాలముండుటకు వ్యవధిలేనందున వీరిస్థానమునుండుటకు స్యాంకీప్రభువుగారుకూడ కోరబడిరి.

* * * *

సూత్రధారుడు

ఇక నాటకమునందలి విశేషములకు వత్తము. ప్రతినాటకమునకు సూత్రధారుడుండుట నాటకాచారము. ఈ కార్యభారము బెన్నుగారిపైన బడినది. వారీపాత్రను సమర్థతతో పోషించగలరని తలంచుచున్నాను. నాటకముయొక్క ప్రాశస్త్యము, సూత్రధారునిబట్టి యుండును. నాటకముగూర్చిన విశేషము సభ్యులకెరుకపరచుట ఇతని ధర్మము. ఇంతియకాక నాటక ప్రారంభము ఒకొకసారి తలత్రోకలేకుండ జరుగును. కాన అద్దానిగూర్చి సభ్యులకు సూత్రధారుడే ప్రవేశము కలిగించవలసియుండును.

* * * *

ప్రథమాంకము

నాకు దెలిసినంతవరకు ప్రథమాంకము సైమన్‌గారి గ్రంధములోనిదే. ఈ అంకమును ప్రదర్శించువారు బ్రిటిషువారును ఆంగ్లోఇండియనులు మాత్రమె. ఏలయన ఒక ఆంగ్లేయుడు వ్రాసినవిషయములు ఆంగ్లేయులే సమర్థతతో ప్రదర్శింపగలరని కార్య నిర్వాహకులు తలంచుచున్నారు. ఇది భారతీయుల నాకర్షించకున్నను బ్రిటిషువారికి మాత్రము సంతృప్తికరముగనుండగలదు.

* * * *

నాటకశక్తి.

కాని నాటక ప్రదర్శనము భారతీయ నటకులు ఒకసీను ప్రదర్శించగనే రక్తికట్టును. అప్పుడే గుసగుసలు, ఈర్ష్య, కోపము, తాపము, ప్రేక్షకులలో నేకాక ప్రథమాంకమును ప్రదర్శించిన పాత్రధారులకుకూడ కలుగును. పాత్రధారులు తమశక్తిసామర్థ్యములను ప్రదర్శించి కార్యనిర్వాహకులచే మెప్పు బడయవలసిన సమయమిదేకాన వారొకరికన్న నొకరు మించుటకు ప్రయత్నింతురు. భారతీయ నటకులలో మహమ్మదలీ, శ్రీనివాసశాస్త్రి, సప్రూ జయకరు, అయ్యరు మున్నగువారు తమకై నిర్ణయింపబడిన పాత్రలను బాగుగ పోషింపగలరు. బ్రిటిషు పాత్రధారుల పేర్లింకను ప్రకటింపబడలేదు కాన వారిగూర్చి యెట్టి అభిప్రాయము సూచించుటకవకాశములేదు.

* * * *

నాయికామణులు

ఏనాటకమైనను స్త్రీలు పాల్గొన జాలకున్నను పురుషులైనను నాటకరంగమున స్త్రీ పాత్రలు ధరించి ఆకొరతతీర్చుట అచారమైపోయినది. కొంతకాలమునుండి స్త్రీపాత్రలు స్త్రీలే వేయవలయునని నాట్యకళా విమర్శకులు సూచించుచున్నారు. ఇదియేదృష్టియందుంచుకొని కాబోలు ఈనాట్యమండలివారు స్త్రీని యేర్పాటుచేసినారు. ఇంతవరకు వంగరాష్ట్రమునందలి షఫీసా కుమార్తె ఈభారమువహించుటకు సమ్మతించెను. వృద్ధమాతయగు బీసెంటమ్మగారిని కూడ అహ్వానించనున్నారు. వారొప్పుకొనినచో నాటకమునకు రక్తి గలుగకపోదు.

* * * *

నరేంద్రమండలి

నరేంద్రమండలివారుకూడ కొన్ని రంగములు ప్రదర్శించెదరని పైనజెప్పితినికదా! వీరిలో ఇస్మాయిల్ సా॥ ప్రాముఖ్యమైన పాత్రధరించగలరు. ఇతరులుకూడ కొన్ని పాత్రలుధరించి తమధర్మము నిర్వహించుకొనెదరు. వీరు తమపాత్ర నిర్వహణమునకు జ్ఞానముసంపాదించుకొనుటకై కాబోలు అందరికన్న మొదట లండను పయనమైరి. వీరుఒకవైపు బ్రిటిషువారియొక్కయు, రెండవవైపు భారతీయ ప్రజలయొక్కయు, మెప్పు బడయవలయును. కాన వీరికిచాల కృషిసలుప వలసియున్నది.

* * * *

మొత్తముపైన

ఈనాటకమునందు చేరుటకు కాంగ్రెసుమండలివారు నిరాకరించినను ఇదిజయప్రదముగజరుగగలదని ఆశగలదు. కాంగ్రెసువారికి నటనాకౌశలము లేక కాదు, ఇట్టి నాటకముల నాడగూడదనియె వారు తీర్మానించుకొనినందున ఇందుపాల్గొనుట లేదు. నాటకముయొక్క ప్రాశస్త్యము గూర్చి ఇంతకన్న హెచ్చు వ్రాసిన ప్రేక్షకులు చూడవలసినదేమియుండదనియు, అభిరుచి తగ్గునని తలంచి యు ఇంతటి తోనె ముగించెదను. ఇతర విషయములు లండన్‌నగరమునందు జేమ్సుప్యాలేసు నందు చూచినవారికే తేటపడగలవు.

«యుగంధరుడు.»

మహార్నవమియగుటచే బుధవారము పత్రిక ప్రకటింపబడదు.

వ్యవస్థాపకుడు.

గోలకొండపత్రిక

ప్రమాదీచ నామ సం॥ ఆశ్వయుజ శు॥ ౧౧

శనివారము

విజయదశమి

శ్లో॥ యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లానిర్భవతి భారత
అభ్యుత్థాన మధర్మస్య తదాత్మానం సృజామ్యహం
పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతాం
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే
"భగవద్గీత"

భారత అభ్యుదయమునకై ధర్మస్థాపనకు గాను ద్వాపరమున ఆదర్శ పుణ్యపురుషుడగు శ్రీకృష్ణభగవానుడు లోకమునయవతరించెను అట్టి సమయముననే పాండునందనులు పుట్టియుండిరి. కావుననే ఆయుగమును వీరయుగమనియందురు.

విజయదశమియను నామాంతరముగల దసరా హిందువులకుముఖ్యపండుగదినము. ప్రతి దేశమందలి హిందువులచే యీపండుగ అత్యంతవిజయవంతముగా జరుపబడుచున్నది. ముఖ్యముగా మైసూరునందు ఈపండుగకు ప్రాముఖ్యమధికముగా గలదు. ఈరోజులలో ఆయుధశమీపూజలు చేయబడును. ధ్వజారోహణోత్సవము కూడ జరుపబడును.

పై నుదహరించినటుల ద్వాపరమునందు అనగా మహాభారతకాలమున పాండునందనులు పండ్రెండువత్సరములకాలముఅజ్ఞాతవాసమునుచేసి ఉత్తరగోగ్రహణ యుద్ధసమరమున పేడియగు అర్జునుడు (బృహన్నల) ఉత్తర కుమారునితో శమీవృక్షము వద్దకేగి, పూజలనాచరించి యుద్ధమునకేగ జయమొందినదీవిజయదశమినాడే. త్రేతాయుగమున రావణుని సంహరించి, సీతనుగైకొనినదియు ఈ విజయదశమినాడే. కాన విజయదశమినాడు మనకర్తవ్యమేమి?

కలికాలమున దేశీయుల నుద్ధరించుటకై సబర్మతీ గాంధిమహాత్ముడని పేరుబడసిన మోహనదాసు కరంచంద్ గాంధీ జన్మించెను. వారు నేటివరకు చేసినట్టియు ప్రస్తుతము చేయుచున్నట్టియు చర్యలు పాఠకులకు దెలిసియేయున్నది.

భారతదేశము కడు హీనస్థితిలోనున్నది. ప్రజలు భోజనపూట కైనను తిండిదొరకక మలమల మాడుచున్నారు. ఇట్టివారికి కొంతకైనను సహాయము చేయుట మన ధర్మము.

మహాత్ముడు దరిద్రనారాయణుని పారద్రోలుటకు చర్ఖాయంత్రమును కనుగొనెను. దానిని నుచరణయందుంచుట ప్రతి స్త్రీ పురుషుని కర్తవ్యము. పిండివంటలుచేసికొని కడుపునిండ భుజించినంతనే దసరాపండుగ కాదు. స్వదేశవస్తువులనే యుపయోగించెదమనియు దేశీయవస్త్రములనే ధరింతుమనియు ...... వాడెదమనియు, ఆనాడు శపథముచేయవలయును. సంవత్సరమంతయు దీనిప్రకారము నడచినచో విజయదశమి సార్థకమగును. అపుడే భారతీయులకు విజయము చేకూరును. మహాత్ముడు ప్రమోదూత సంవత్సరారంభమున ప్రారంభించిన స్వాతంత్ర్యద్యమము విజయదశమినుండి సంపూర్ణవిజయమును బడయుగాక!

సర్వేజనాః సుఖినోభవన్తు

౧౩౪౦ ఫ. ఆదాయవ్యయపట్టిక

మన ఆర్థిక శాఖవారు ౧౩౪౦ ఫ. ఆదాయవ్యయ పట్టికను ప్రకటించియున్నారు. దీని వివరములు గతసంచికయందే నిచ్చియుంటిమి. ౧౩౪౦ ఫ లో ౮ కోట్ల ౩౯ లక్షల ౨౧ వేల ఆదాయము వచ్చుననియు, ౭ కోట్ల ౮౦ లక్షల ౭౬ వేల వ్యయమగుననియు, ౫౮ లక్షల ౭౫ వేలు నిలువ యుండుననియు, ప్రకటింపబడినది.

మన రాష్ట్రముయొక్క ఆర్థిక పరిస్థితులను చక్కబరచి కొన్ని సంవత్సరములనుండి ప్రతివత్సరము నిలువ పట్టికలనే ప్రకటించుచున్న ఆర్థిక శాఖామంత్రులగు నవాబు సర్ హైదర్ నవాజు జంగ్ బహదురుగారెంతయు ప్రశంసనీయులు. వీరికృషిని నిజాం ప్రభువుగారు కూడ కొనియాడియున్నారు.

గతవత్సరముకన్న ఈసంవత్సరములో నిజాం రయిల్వేనుకొనుటయు, దాని లాభమును ప్రజాహిత కార్యములకు వినియోగించుకొనుటయునొకవిశేషము. రైల్వేనుగడువుకన్నముందు కొనుటచే సంస్థానమునకులాభముకలిగెనేకాని నష్టముకలుగలేదని వీరిపుడు మరల సమర్థించుచున్నారు. బహుశః యీవిషయము నిపుడు సూచించుటకునాడు కొందఱు ప్రజాప్రముఖులుచేసిన విమర్శనమే కారణమైయుండనోపును.

౧౩౪౦ ఫ. లో దాదాపు ముఖ్యశాఖలాదాయములో హెచ్చుదల యయ్యెనని ఆదాయవ్యయపట్టికయందుసూచింపబడినది. కాని ప్రజాభిప్రాయమునేమాత్రము గమనించక తమ కిచ్చవచ్చినట్లు భూమిశిస్తులోను, తపాలచీట్లకును, రిజిస్ట్రేషనుకును, హెచ్చుచేసిన ఆదాయము హెచ్చకుండునా? బ్రిటిషుఇండియాలో వ్యయములకు సరిపోవునాదాయము లేదనిచెప్పి ఆయా ప్రభుత్వములు పన్నుల హెచ్చించుచున్నవి. కాని ఇచట ప్రజలదురదృష్టమేమొకాని ప్రభుత్వవ్యయములకు పోగ లక్షలకొలది ధనము మిగిలినను పన్నులు హెచ్చింపబడుచునే యున్నవి.

అయిదునెలలకు పూర్వము కాద్లు, లిఫాఫాలవెలలు హెచ్చింపబడెను. దీనికి కారణమేమైనకలదా? ఆదాయ వ్యయపట్టికలో హెచ్చుమొత్తములు జూపుటకుమాత్రమే ఈ హెచ్చుదల చేయబడుచున్నదా? ఇదేవిధముగ ౧౩౪౦ ఫ. సంవత్సరములో నల్లగొండజిల్లాలో రివిజన్ బందోబస్తు జరిగినది. అచట రైతులెంత మొఱపెట్టుకున్నను బందోబస్తువారు భూమిశిస్తును పూర్వముకన్న రెండింతలు హెచ్చు చేసివేసిరి. స్టాంపుల విలువ హెచ్చుచేయుటకు 'ముకద్దమాబాజీ' తగ్గుటచేయుటకేయని అసలులోనికి దెచ్చునపుడు బాధ్యతగల అధికారులు వాక్రుచ్చిరి. ఈ హెచ్చుదల వలన ముకద్దమాల సంఖ్య తగ్గినదాయని మేము ప్రశ్నించుచున్నాము.

నల్లగొండ గంజాయి ఆదాయములో ఒక లక్షరూపాయిలు హెచ్చునని పట్టికలో సూచిమారి కలిగిన ప్రచార ఖండింతయని చెప్పజాలము. ఈ మద్యపాన వలన ప్రజలేవిధముగ బికారులగుచున్నారో వేరేచెప్ప నక్కరలేదు. బ్రిటిషు ఇండియాలో విస్కీకును ఆబ్కారీఆదాయమునకును ముడిపెట్టి మత్తుపదార్థముల గాబడి తొలగించకుండ చేయుచున్నారు. అయినను ఇటీవల ప్రారంభింపబడిన సత్యాగ్రహము వలన ప్రభుత్వము వారి రాబడి తగ్గిపోవుచున్నది. ఇట్టిసంస్కరణములలో బ్రిటిషు ప్రభుత్వముకన్న స్వదేశ సంస్థానములు మార్గము చూపవలసినదాని బదులు స్వదేశప్రభుత్వములే ఈయాబ్కారీవలన హెచ్చుధనము సముపార్జించుటకు ప్రయత్నించుచున్నవి. మద్యముధర హెచ్చినను త్రాగుడువారిసంఖ్య తగ్గినదా? తగ్గలేదు కాని వారింకను అప్పులపాలగుచున్నారు. అట్టిచో డ ప్రస్తుతవిధాన మెంతమాత్రము దేశాభివృద్ధికి మేలైనది గాదని ఘంటాపథముగ చెప్పగలము.

హిందూపత్రిక వ్రాసినట్లు ఈ రాష్ట్రము భారతదేశమునందలి ఇతర రాష్ట్రములకన్న చాల వెనుకబడియున్నది. అందుచే విద్యయందభివృద్ధి కలుగుట ముఖ్యాతిముఖ్యము. అందులో ప్రాథమికవిద్య విరివిగ వ్యాపింపవలయును. ఉన్నత విద్యకై ప్రాథమిక పాఠశాలలసంఖ్యను తగ్గించుటచే ఈ యుద్దేశము నెరవేరుటలేదు. భూమ్యాదాయము, తపాల, స్టాంపు, మున్నగువానియందు పన్నులు హెచ్చించినను, ప్రాథమికవిద్యావ్యాపకమునకై హెచ్చుఖర్చుచేయుటావశ్యకము. కాని ఈ ఆదాయ పట్టికయందు మాత్రము అట్టిసూచనలేవియు గాన్పించుటలేదు. విద్యాశాఖ ఖర్చుక్రింద పూర్వముకన్న లక్షలు హెచ్చుగనున్నట్టు చున్నవి. ఈ మొత్తముకూడ ఈసంవత్సరములో నెలకొల్పబడిన ఇంజనీరింగు కళాశాలకే సరిపోవునోనేమో? ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ భవనములకై ౭౦ లక్షల మొత్తము నిర్ణయింపబడినది. కాని అదే మొత్తమును రాష్ట్రమంతటను ప్రాథమిక విద్యాప్రచారమునకై నొసగియున్న నాలుగైదు సంవత్సరములలోన చదువువచ్చినవారి సంఖ్యలో ఆశ్చర్యకరమైన అభివృద్ధికాకయుండెడిదా?

జిల్లాల రోడ్లకును, నీటివసతులకును, ౨౫ లక్షలు నిర్ణయింపబడినవి. నిజాంరాష్ట్రములో హైద్రాబాదు, ఔరంగాబాదు నగరములు తప్ప మిగతయేపట్టణమందైనను నీటి సౌకర్యములు లేవు. ప్రతివత్సర మాదాయ వ్యయపట్టికలో కొంత మొత్తమిట్టి సౌకర్యములకై నిర్ణయింపబడును. కాని ప్రతిసంవత్సర మీధనముపయోగించి ఏయే పట్టణములలో నీటివసతులు గల్పింపబడుచున్నవో తెలిపియుండిన బాగుండెడిది. ఇదేవిధముగ రోడ్లు చాలభాగములలో లేవు. కనుక ఈకార్యములకు సంబంధించిన శాఖాధికారులు ఆర్థికశాఖవారునిర్ణయించిన మొత్తమును సద్వినియోగపరచి దేశాభివృద్ధికి తోడ్పడవలయును.

హిందూపత్రిక అభిప్రాయపడినట్లు ఈ రాష్ట్రమున ధనము కొఱతలేదు. కాని ఆ ధనమును సద్వినియోగపరచి దేశాభివృద్ధికి మార్గముజూపుఅధికారులు కావలసియున్నారు. అట్టివారుండిననే దేశమునకు కీర్తివచ్చును. ప్రస్తుత విధాన మనుసరించి రాష్ట్రముయొక్క పరిపాలనాభారమంతయు అధికారుల హస్తగతమైయున్నది. కాన వారు సమర్థులైనవారుండుట అవసరము హెచ్చుగాగలదు. కనుక దయామయులగు ప్రభుత్వమువారీవిషయమున శ్రద్ధవహించి, దేశాభివృద్ధికి మార్గముల న్వేషించగలరని కోరుచున్నాము.

సమకాలికాభిప్రాయములు

హైదరాబాదు ఆర్థిక స్థితిగతులు

హైదరాబాదు ఆదాయవ్యయ పట్టికగాంచి ఫ. సంవత్సరమున ౮౦.౩౨ లక్షలు నిలువ నని అంచనా వేయబడినది, హైదరాబాదు తనమార్పులు చేయబడకున్నను నిలువ శబ్ద మిపుడే అంతరించదని తోచుచు ని దేశాభివృద్ధి ముఖ్యముగ అవసరమై . ఏలన హైదరాబాదు అభివృద్ధియందు మకబడియున్నదని ప్రసిద్ధిజెందినది. గత లలో విద్యాశాఖ గ్రాంటునందు చాల పబడినది. ఈరాష్ట్రమునపాఠశాలలసంఖ్య కొద్దిగ హెచ్చుగగలదు. ఇదేవిధముగ భివృద్ధి కరములగు ఇతర విషయములందు లదు. ఈ పరిస్థితులు తొందరగ అభివృద్ధి . సర్ హైద్రీగారునుడివినట్లు ఆర్థికశాఖ గాలదు. ఏలన ఇతరశాఖలవలెనే విద్యా గాడ అమితధన మొసగబడినది. ని వ్యయపరచ జాలక పోయెను. సర్ గారు రాష్ట్రమున ఆర్థిక శా నమును(Departm nt alisation of ప్రవేశపెట్టిరి. ఈవిధాన మనుసరించి కు మూడు లేక నాలుగుసంవత్సరములకో త మొత్తము నిర్ణయింపబడును. ఒక సం లో మిగిలించిన ధనము సంవత్సరాంత నాలో చేర్చుకొనక ఆశాఖకే రెండవ మునకు గాను నొసగబడును. దీనివలన ఆర్థిక యిబ్బంది యుండక మితవ్యయము మార్గమేర్పడును. ఈ విధానము బా చేయగలిగెనని సర్ హైద్రీగారు తెలుపు . నిధుల నిర్ణయములో ఏవిధమైన కష్ట నిదీనివలనఅర్థమగుచో ఇది కొంతయుమేలై ని ప్రస్తుతము హైదరాబాదునందు ద్రవ్యా కాక సమర్థులగు శాఖాధికారుల లేమియే నిలువధనము లేనపుడే ఈ శాఖావిధానము బ్బంది కలుగును. హైదరాబాదు యొక సంస్థానము. ఇంకను బ్రిటిషు ఇండియాతో మైన అభివృద్ధి కలుగలేదు. ప్రాథమికవిద్య విద్యసహాయమునకును హెచ్చుగ వ్యయ వలసిన అవసరము కలదు. పరిపాలన ప కూడ మార్పుచేయవలసి యున్నది. రుచున్న సంస్కారణములకు అమితధనము మున్నది. ఇటీవలప్రజాపక్షవిద్యామహాసభ ంధ ప్రాథమిక విద్యావిధానము కోరబడి ధనము కావలసియుండును. కనుక సర్ హైద్రీగారిని, ఇతర మంత్రులను, ఆదాయ నిర్ణయము చేయునపుడీ విషయములను దృ ంచుకొనుటకు కోరుచున్నాము.

(హిందూ)

హైదరాబాదు బడ్జెటు

నైజాము ప్రభుత్వపు ఆర్థికసభ్యులగు సర్ హైదరీగారు ప్రచురించిన బడ్జెటుజూచిన, సంస్థానపు ఆర్థికస్థితి సౌష్ఠవముగ నున్నటుల గన్పట్టగలదు. 1929-30 సంవత్సరమున ఎనుబదిలక్షల ఇరువదియేడువేల రూపాయిల నిలువ చేకూరెను. 1930-31 సంవత్సరమునకు 839 లక్షల 21 వేల రాబడి చేకూరుననియు, ఖర్చు 780 లక్షల 76 వేలగుననియు, నిలువ 58 లక్షల 45 వేలు మిగులుననియు, అంచనా వేయబడినది. నైజాము స్టేటు రైల్వేను హైదరాబాదు సంస్థానమువారు కొనుట బడ్జెటులో గమనింపదగిన ప్రధానవిషయము. మరియొక ముఖ్యవిషయము, తుంగభద్రనీటిని వ్యవసాయాభివృద్ధికిని, విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పత్తికిని ఉపయోగింపనెంచుట. ఈవిషయమున నైజాముప్రభుత్వమువారు మద్రాసు ప్రభుత్వమువారితో చేతుల గలుప నిశ్చయించిరి. తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు కరువు నివారణ కుపయోగించునని, డాక్టరు హారాల్డు మానుగారు సూచించిరి. తుంగభద్రకు కట్టుటకు తిమ్మలాపురము మాలపుర ... క్షింపబడెను. రెండవస్థలమునొద్ద ఎక్కువ నుండునని, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు ... రి. నైజాము ప్రభుత్వమువారు సంప్రతిం ముగ తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు సఫలమగునే మండలములలో నీటికఱవు దొలగిపోగల ... మివరీ సర్వేనిమిత్తము నైజాము ప్రభుత్వ ... లక్ష ఏబదివేలరూపాయలను ప్రత్యేకించిరి. పూర్వము నైజాము స్టేటురైల్వే కంపెనీ పాలనముక్రింద నుండెడిది. దీనిని నైజాము ... వారు కొనివేచిరి. ఇకమీద రైల్వే ... రిగి, అయ్యది ప్రజల సౌకర్యము నిమిత్త ... యోగింపబడునని నమ్మెదము. ... పెరుగుటమాత్రము ప్రోత్సాహముగ ... బడ్జెటులను ఏర్పాటు గావించుటలో, సర్ ... గారు చూపిన దూరదృష్టిని ప్రశంసింపా ... టకు సందియములేదు.

[ఆంధ్రపత్రిక.]

శ్రీరామదుర్గాధియేట్రికల్ కంపెనీ వా...

తెనుగు ఉర్దు నాటక ప్రదర్శనములు

నాగరుకర్నూలులో వారి స్వంతజింకుమీటుహాలులో ఎలక్ట్రికుదీపములు పంచరంగుల ఫో... గాలతో అద్భుతముగా ప్రదర్శింపబడుచున్నవి.

తెలుగు నాటకములు

(1) విక్రమ శశికళ
(2) ప్రహ్లాద
(3) కృష్ణలీల
(4) సావిత్రి
(5) జయంత జయపాలము
(6) సతీ అనసూయ
(7) సతీ తులసి
(8) సత్యహరిశ్చంద్ర
(9) లంకాదహనము
(10) సంపూర్ణ రామాయణము
(11) సంపూర్ణ మహాభారతము
(12) కనక్తార
(13) దశావతారము
(14) చిత్రనళీయము

ఉర్దూ నాటకములు

(1) నూరె ఇస్లాం
(2) చింతామణి
(3) హూరే అరబ్
(4) సిరిపక్ హాద్
(5) ఇందర్ సభా
(6) ఖూబ్ సూరత్ బలా

బొంబాయి రఘువీర పెయింటర్ చే వ్రాయ... పరదాలున్ను బొంబాయి పనివారిచే తయారు ... బంగారువన్నె సాంచా డ్రెస్సులున్ను చూచుటకు ... తముగా నుండును. ఈ కంపెనీవారు రంగూన్, సిలో... డియా, దక్కన్ మొదలగు యావత్తు ప్రదేశముల మహారాజుల వల్లను జమీందారుల వల్లను అనేక పతకములను, సన్మానపత్రములను పొందియున్నారు ప్రధాన వేషదారుల వివరములు; —

(1) వి. వెంకోబరావు:—అనేక బంగారు ప... పొందిన ప్రధాన పు... ధారి.

(2) వి. నీలవేణిబాయి:=నృత్య గానములయంద నిపుణతతో ఆక్టు చేయ... అనేక బంగారు ప... గొలుసులు సన్మాన ప... పొంది యున్నారు,

(3) వి. లక్ష్మీబాయి:=ప్రధానమైన స్త్రీ ప... ములధరించి అత్యాన... గా తనపాత్రలను అ... ముగా గాన అభిన... న్యములచే ప్రదర్శ... బంగారు పతకములను... లను సన్మాన ప... పొందియున్నారు.

(4) వి. మోహనరావు:=తన వేషధారణము అ... నిర్వహించును.

(4) వి. పెద్ద లక్ష్మీబాయి
(6) వి. నవనీతాబాయి
(7) వి. పార్వతీ బాయి
(8) వి. కృష్ణాబాయి
(9) వి. వెంకుబాయి
(10) వి. పద్మాబాయి
(11) వి. రామాబాయి
(12) వి. రాధాబాయి
(13) వి. నరసాబాయి
(14) వి. జగన్నాథాబాయి
(15) వి. కమలాబాయి
(16) వి. జగన్మోహనాబాయి

వీరెల్లరు తమగా... ములచే ప్రేక్షకులను ... సాగరమున నోలలా...

షేక్ దాదా సా... ప్రతినాటకమునందు (కామిక్) అభ్యాస... చేయబడును.

నాయీబ్రాహ్మణుల (మంగలి) చరిత్ర

నాయీలు మౌర్యవంశీయులు

మౌర్యవంశీయులకు బ్రాహ్మణులతో సంబంధముండెను కాన నాయీలు బ్రాహ్మణులు.
దీనికి పెక్కు చరిత్రాధారములు గలవు.

బౌద్ధమతము వ్యాపకమునందున్నపుడు నాయీలు యజ్ఞోపవీతముల విడనాడిరి.
అందుచే బ్రాహ్మణ మతము మరల వృద్ధికిరాగ వీరిని శూద్రులని బ్రాహ్మణులు వ్రాసిరి.

పండిత రేవతీప్రసాద శర్మగారు నాయీ బ్రాహ్మణుల ఇతిహాసమునగూర్చి ఇట్లు సెలవిచ్చియుండిరి:—

"సృష్టి ప్రారంభమున ఋగ్యజుస్సామయజుర్వ్యధర్వణములను నాలుగు వేదములు అగ్ని వాయువు సవిత అంగిరి యను నలుగురు ఋషుల హృదయమందు క్రమముగ ప్రకాశించినవి: (శతపథ ౧౧-౫।౮౨-౮) వారిలో వాయువు నాయీలు (మంగలివాండ్లు) (అథర్వ ౬.౬౮-౧౦.౩) సవిత కుమార్తెయగు సావిత్రి సూర్య అగ్నికుమారుడగు సోమబ్రహ్మను పెండ్లాడెను. [ఋగ్వే ౧౦-౧౫] బ్రాహ్మణులందరు క్షౌరకర్మ చేయుట విధియైయున్నది. ఇది ఆపస్తంబసూత్రము ౮-౧౦-౫ మొదలగువానియందు చెప్పబడియున్నది సావిత్రి ౧౧ గురు పుత్రులకనెను. వారిలో పదుగురు బ్రాహ్మణుల దశగోత్ర ప్రవర్తకులైరి. పదకొండవవాడగు నారదుడు, తన జీవితకాలమంతయు బ్రహ్మచారియైయుండెను. మూలస్తంభమందీయనను నాయీ యని చెప్పబడుచున్నది. సావిత్రికి సరస్వతియను నొకకుమార్తెయు కలదు, ఈమె విద్యాధిదేవత ఈమె భర్త అశ్వని (యజు ౮౯-౯౦) ఈయన ప్రసిద్ధుడగు నాయుర్వేద పండితుడును శాస్త్రవైద్యుడును దేవతల కధ్వర్యుడునగాయుండెను. [యజు అధ్యాయము ౨౧-౨౭]

మర్కటదేవతయగు హనుమంతుడు కేసరియనువానికు మారుడంటిపేరు వాయువు ఈనాయి మొదటి బ్రాహ్మణ ఋషులలో నొకడు హనుమంతునితల్లి గౌతముఅహల్య కుమార్తెయగు అంజని (శివ. పు ౩-౨౦) జనకరాజు పురోహితుడగు శతానందుడు గౌతముని తొలుమారి కుమారుడై హనుమంతుని మేనమామయైయుండెను. శ్రీరాముడు సుగ్రీవుని మంత్రియగు హనుమంతుని విషయమున లక్ష్మణునితో సంభాషించుచు హనుమంతుడు గొప్ప చతుర్వేద పండితుడనియు మంచి వయ్యాకరణుడనియు సంస్కృతసాహిత్య విశారదుడనియు చెప్పెను. (వాల్మీరా. కిష్కిం అధ్యా ౧౮ శ్లో) సుగ్రీవుడతని నయపండితుడని బోధించెను నయపండిత యనగా నాయీవృత్తి గలవాడు [వా రా కిష్కిం, ౮౮ అ ౭ శ్లో]

కథారమి ౫౩౬౦ ఏండ్లక్రిందట నందుడను పేరుగల ఒక మంగలివాని కుమారుడు శిశునాగవంశపు కడపటిరాజగు మహానందుని రాణీసహాయముచేత రాజును తన పుత్రులను నరికి సంహరించి తాను రాజయి మగధ రాజ్య సింహాసనము నధిష్ఠించి పరశురామునివలె అనేక యుద్ధములుచేసి, భరతఖండమందలి ౧౬ గురు క్షత్రియరాజులను నోడించి వారిరాజ్యములను ధ్వంసముచేసెను. ఇట్లు నతండు భరతఖండమునకు ప్రసిద్ధుడగు మొదటి జాతియైన ఒక నేతగాని ప్రపంచమునకు మొదటి సామ్రాట్టని చెప్పిన చెప్పవచ్చును ఇతడమిత ధనమును పట్నానగర సమీపమున నైదు గొప్పస్తూపములలో సంగ్రహించెను అందువలన మహాపద్మనని బిరుదువచ్చెను. సుప్రసిద్ధ వైయ్యాకరణీయగు పాణిని మహాకాత్యాయిని మహాపద్మని మంత్రులలో నొకడైయుండెను.

నందునికి తొమ్మండ్రు గురు కుమారులుకలిగిరి; అందులో చంద్రగుప్తుడను వానికి స్వజాతియగ నాయీస్త్రీ [illegible]మురయను నామము పెట్టిరి. ఇతిహాసకారులు చంద్రగుప్తుడు మహాపద్మని ఔరసపుత్రుడని వ్రాసిరి. సర్. విన్సెంటుస్మిత్ గారు భారతదేశచరిత్ర ౩౮ వ పుటయందు యార్. సమద్దర్ బి. యే. గారు తన "గ్లోరీస్ ఆఫ్ మగధా" అను గ్రంథమునను, మ్యాక్ ఫేల్ ఎం. ఏ. గారు "అశోక" యను గ్రంథమున ౩౮ పుటయందును, లాలాలజపతి రాయి గారు, "హిస్ట్రీ ఆఫ్ ఇండియా" యొక్క మొదటిభాగము ౧౮౨ వ పుటయందును, చంద్రగుప్తుని తండ్రి మంగలివానికి పుట్టినట్లుగా వ్రాసియున్నారు ఈ. యమ్. హావుగారు "హిస్ట్రీ ఆఫ్ ఇండియా" యందును, రా బు హా [illegible] చంద్ర గారి గ్రంథముయొక్క పుట ౧౫-౧౫౫ యందును చంద్రగుప్తునితల్లి నాయి జాతి స్త్రీ యని వ్రాసిరి ఏకజాతిలో చేరిన స్త్రీ పురుషుల వివాహము అశాస్త్రీయమని యెవరు చెప్పగలరు? వారికి పుట్టిన కుమారుడు ఔరసుడెట్లు కాగలడు? కనుక యీ విషయమున సహేతుకముగను నిర్ణయయుక్తముగను నేను చెప్పునదే మన మహాపద్మనందుడు శిశునాగరాణితో సంబంధము గలిగియుండుటకు పూర్వము మురదను పెండ్లాడెను యీమెవలన చంద్రగుప్తుడు కలిగియుండెను.

నామె స్వజాతి భార్యయగుటచే రాణియై యుండెను చంద్రగుప్తుడు తొలుమాలువాడై ఔరసపుత్రుడగుటవలన యువరాజ్యమునకు న్యాయముగల హక్కుగల వారసుగానుండెను కాని రాజు శిశునాగవంశపురాణిని ప్రేమించుటచేతనో లేక యేదేని యితర కారణములవలననో శిశునాగవంశపు విధవరాణిసే రాణిగను నామెవలన గలిగిన పుత్రులనే రాజ్యమునకు వారసులుగను, చేర్చుకొనెను. రాణియు, చంద్రగుప్తుడును విరోధించికొని రాణి మూలకష్టముల పాలయ్యెను. చంద్రగుప్తుడు దేశభ్రష్టుడాయెను ఆయన పశ్చిమమున పంజాబు దేశమునకు వెడలి సైన్యమును ప్రోగుచేసికొని మగధదేశముపై దండెత్తివచ్చెను, పరిపాలకుని సంహరించి నూతనరాజ్యము మహావైభవముతో స్థాపించెను. ఆయనతల్లి పేరు మురయగుటవలన నీవంశమునకు ఈపేరువచ్చెను.

ప్రఖ్యాతిగల మౌర్యవంశపు రాజకాలమును వర్ణించుట కష్టము మౌర్యులకాలమున భరతఖండము గొప్పకీర్తివంతమయి యుండెను విజ్ఞానమునందును కళాకౌశలమందును ఇతర విషయములందును ప్రపంచమందలి ఇతరదేశముల కతిశయించుచుండెనని విదితము మున్నది

చంద్రగుప్తునితల్లిని లేక తండ్రిని నాయిజాతివారనియు లేక ఇతిహాసజ్ఞులు వారికి తక్కువకులమువారనియు లేక శూద్రులనియు వ్రాసియున్నారు కాని అది నిజముకాదు హిందూశాస్త్రానుసారము ఒకడు తన స్వజాతి కన్యనైనను లేక తనకన్న తక్కువజాతికన్యనైనను పెండ్లాడవచ్చును.

మౌర్యవంశపు చక్రవర్తులు క్షత్రియకన్యనైనను లేక బ్రాహ్మణకన్యనైనను పెండ్లాడిరి. చంద్రగుప్తుడు పారసు రాజకన్యను పెండ్లాడెను. ([illegible] ౬ ౨౫-౮౩ ౮౮) ఈ పారసు పంజాబుదేశపు క్షత్రియరాజయి యుండెను. ఆయన కుమారుడు బిందుసారుడు. బాలపురపు యొక్క చంపాపురి నివాసుడు నొక బ్రాహ్మణుని కన్యయగు సుభద్రాంగిని పెండ్లాడెను. [illegible] గ్రంథకర్త టి. డబ్ల్యు. [illegible] ప్రాయిమరీ హిందూహిస్ట్రీ పుట ౫౨౧ యందున ఈ బ్రాహ్మణకన్య అశోకునకు [illegible] అశోకుడు తన కుమార్తెను అగ్నిబ్రహ్మకిచ్చి వివాహము చేసెను. ఈ "స్టర్న్ మహారాజిజం" అను గ్రంథమున నాయీ చక్రవర్తులకు బ్రాహ్మణులతో దగ్గర సంబంధముండెననియు వారు బ్రాహ్మణులేయనియు వ్రాయబడినది విలసనగా మౌర్యవంశపు పదియవరాజు సోమశర్మయను పేరు కలిగియుండెను. శర్మయను బిరుదు కేవలము బ్రాహ్మణులకే కలదు.

ఈ ప్రకారము నాయీబ్రాహ్మణులు పట్నానగరము రాజధానిగా గల్గి యెన్నియో సంవత్సరములవరకు అవిభిన్నముగ భారతఖండమునకు చక్రవర్తులైయుండిరి క్రీ.పూ ౩౨౫ మొదలు క్రీ పూ ౧౮౫ వరకు బాహుదనుపేరుగల అంతిమమౌర్యవంశస్థుడగు పుష్యమిత్రుడు సంహరింపబడెను కాని ఘనతజెందిన యశోకవంశమువారు అనేక శతాబ్దములవరకు మగధదేశమందు సామంతులుగ నుండిరి వీరిలో నొకడు కడపటిరాజు పూర్ణవర్ముడు. ఈరాజేడవ శతాబ్దమందువచ్చిన హుయాన్ సాంగను చీనాదేశపు యాత్రికునికి సమకాలికుడై యుండెను; మౌర్యవంశముతో బహుశః యేదో యొకవిధమగు సంబంధముగల వంశీయులు సహ్యాద్రి పర్వతములకు మధ్యనున్న కొంకణదేశమున భరతఖండమందలి యుత్తర ప్రాంతములను నారవ ఏడవ ఎనిమిదవ శతాబ్దములయందును నేలుచుండిరి వీరి విషయమున శిలాశాసనములయందు పేర్కొనబడియున్నది (అర్లి హిస్ట్రీ ఆఫ్ ఇండియా పుట ౧౮౨)

బౌద్ధకాలమున, దేశనాయీ బ్రాహ్మణులలో అధికసంఖ్యాకులు యజ్ఞోపవీతములను వైదికమతమును వైదికజ్ఞానమును విడనాడిరి బౌద్ధమతము క్షీణించిన తరువాత బ్రాహ్మణాభివృద్ధి గాంచి బౌద్ధమతమందలి ద్వేషముచేతను బౌద్ధమతమునకు ముఖ్యమత వ్యాపకులు నాయీజాతియనియు అశోకుడనియు నపకీర్తిపాలుజేయుటకు తమగ్రంథములలో నాయీలను మహాపద్మనందుని చంద్రగుప్తుని కృష్ణజన్మగల శూద్రులనియు లేక ఔరసులకు పుత్రులనియు వ్రాసిరి.

గోలకొండపత్రిక అనుబంధము

ప్రమోదూతనామ సంవత్సర ఆశ్వీయుజశు॥ ౫ శనివారము 27—9—30

పురపారిశుద్ధ్యసంఘసమావేశము

౧౩౪౦ ఫ. ఎన్నికలు జరిగెను.

౧౩౪౦ ఫ. కొఱకు న్యాయమూర్తులగు విశ్వేశ్వర నాథ్ గారు ఉపాధ్యక్షులుగా ఎన్నుకొనబడిరి ఇంతవరకుండిన ఉపాధ్యక్షులగు రాజా బహద్దురు వేంకటరామారెడ్డి గారి గౌరవార్థము విందుచేయుటకును వారి ఛాయాపటమును పురపారిశుద్ధ్యసంఘమున నుంచుటకును తీర్మానింపబడినది.

[మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి]

నేడుదయము ౧౦_౩౦ గంటలకు రాజాబహద్దురు వేంకటరామారెడ్డిగారి యాజమాన్యమున హైద్రాబాదు పురపాలకసంఘ సమావేశము ప్రారంభమయ్యెను మొత్తము ౨౭ సభ్యులలో ౧౫ గురు వచ్చిరి మొదట మాడపాటి హనుమంతరావు పంతులుగారు సభ్యుల అధికారముగూర్చి మాట్లాడుచు ఈ సభ కర్తవ్యములను రాజకీయశాఖ మంత్రులును అగు నవాబు మెహిదీయార్జంగ్ బహద్దురు ఈ విషయములో నేమియు తీర్మానించలేదనియు కాన తాత్కాలి అధ్యక్షులగు మహారాజా బహద్దురుకు విన్నవించుకొనవలయునని సూచించిరి ఇది ఆమోదింపబడెను

తరువాత సభ్యుల యెన్నికలు జరిగెను ధర్మవీర వామన్ నాయకుగారికి ౫ సమ్మతులును రఘునాథ్ సా॥ కు ౧౧ సమ్మతులును వచ్చెను అయినను వామన్ నాయకు గారు ప్రభుత్వపక్షమున సభ్యులుగ నామినేటు చేయబడిరి ఉపాధ్యక్షపదవికి సమ్మతులు రాజా వేంకటరామారెడ్డిగారికి ౮ సమ్మతులును న్యాయమూర్తి విశ్వేశ్వర నాథుగారికి ౧౧ సమ్మతులు వచ్చెను అందుచే ౧౩౪౦ ఫ సంవత్సరమునకు విశ్వేశ్వరనాథుగారే ఉపాధ్యక్షులుగ నియమింపబడిరి

వామన్ నాయకుగారు కొత్వాలుగారు ఉపాధ్యక్షులుగనుండి చేసిన కార్యములను ప్రశంసించుచు వారి ఛాయాపటము పురపాలకసంఘమునందుంచుటకై ప్రతిపాదించిరి దీనిని రాయె విశ్వేశ్వరనాథుగారు బలపరచుచు వారి గౌరవార్థము విందుచేయవలయునని సూచించిరి ఇది ఆమోదింపబడెను

తరువాత మాడపాటి హనుమంతరావుగారు సభకొలను ఉదయముగాక సాయంత్రముండవలయునని తీర్మానము తెచ్చిరి అధ్యక్షులు ఇంతకుపూర్వము సభ్యులు ఉదయమే సభలు జరుగునట్లేర్పాటు చేయుటకు కోరిరనియు సాయంత్రము సభ్యులు అలసియుందురనియు సెలవిచ్చిరి అందుచే ఇకముందు సభలు ఉదయము ౧౦ గంటలనుండి ౧౦ గంటలవఱకు జరుపుటకు తీర్మానింపబడెను

ఆటుపిమ్మట కమిష్నరు సా॥ సహాయి మీర్ ఆలం బండి యేర్పాట్లుగూర్చి మాట్లాడుచు ఈబండి నవాబు సాలార్జంగ్ బహద్దురు యిలాకాలో నున్నదనియు, కాని వారి తరఫున యేర్పాట్లు మంచిగ జరుగుటలేదనియు కనుక ఈ శాఖ వారి చేసి దానినుండి వచ్చు ఆదాయము రెండుపాళ్లుగాను తీసికొని ఒకపాలు నవాబుగారి కివ్వవలయుననియు లేదా నవాబుగారే మంచియేర్పాట్లు చేయవలయునని తెలిపిరి. షైజోద్దీన్ సా॥ ఇది మార్కెటుగా దనియు బజారని యము నడిచిరి విశ్వేశ్వరనాథ్ గారు మార్కెటుగానిచో ఇచట కూరగాయలు మాంసము మున్నగువస్తువులేల విక్రయింపబడుచున్నవని ప్రశ్నించిరి దానిపై అధ్యక్షులు కమిష్నరు గారి అభిప్రాయమును ఆమోదించిరి: కాని యీవిషయము గూర్చి ముందు సమావేశములో ఆలోచించుటకు తీర్మానింపబడెను.

తదనంతరము కార్యక్రమ పట్టికయందు సూచింపబడిన విషయములగూర్చి ఆలోచన జరిగెను. రామచందర్ గారు పాటుకు పెట్టుటకై నిచ్చిన దరఖాస్తుపై పునరాలోచించుటకు ప్రభుత్వమువారికి విన్నవించబడెను సహాయి ముక్యోగుల సెలవు దరఖాస్తులు అంగీకరింపబడెను, బండ్లు గాడీలు పరీశీలించి రిజిష్టరు యనుమతి నొసగుటకు పండిత కేశవరావుగారును, మౌల్వీ ఆంజద్ హుసేన్ సా॥ ను ౧౩౪౦ ఫ. కు నియమింపబడిరి

పూర్వపు ఉపాధ్యక్షులగు రాజా వేంకటరామారెడ్డిబహద్దురు కొత్వాలు బల్దాగారు ఆలోచనయందున్న నూతన పురపారిశుద్ధ్య సంఘ చట్టమునందు కొన్ని పదములు అర్థము లేనివిగా నున్నవనియు, వీనిని సంస్కరింప అవసరమనియు ఇందుచే దీనిని రాయె బైజానాథుగారి వద్దికిపంపి, దీనిని సవిస్కరించుటకు వారేమి ప్రతిఫలము గైకొందురో తెలిసికొని ముందుజరుగు సభయందు ఆలోచనకై యుంచవలయునని వాక్రుచ్చిరి.

మురికికాలువలు కట్టుటకును ఘటాకవాండ్ల గ్రేడు గూర్చియు తీర్మానింపబడినది మొత్తము కార్యక్రమ పట్టికయందున్న (౩౦) విషయములలో (౨౩) ఆలోచింపబడి ఆమోదింపబడినవి

అంతటితో సమావేశము ౧౦_౩౦ గంటలకు ముగిసెను.

,,	కారెడ్డి గంగిరెడ్డిగారు రాచాల	10
,,	వెంకటరెడ్డిగారు పోలీసు పటేలు గద్వాల	10
,,	గడ్డంపల్లి నారాయణరెడ్డిగారు జాంబాగు	10
,,	రెడ్డి రామారెడ్డిగారు యాచారము	10
,,	దామిడి వెంకటగోపాల్ రెడ్డిగారు దేశముఖు చిలుమర్తి	5
,,	మామిడి అనంతరెడ్డిగారు ఎల్లమపల్లి	5
,,	రాకాసి బాలకృష్ణారెడ్డిగారు చాకలపల్లె (జటప్రోలు)	5
,,	హనుమంతరెడ్డిగారు రామకోటి	5
,,	దొడ్ల గాలిరెడ్డిగారు ముత్తనూరు	3
,,	వెంకటరామారావుగారు	3
,,	సోమయ్యగారు	1
		55432

విరాళముల నొసగి మాసంస్థకు సహాయపడిన మహాశయులకు మేమెంతయో కృతజ్ఞులము.

ఇట్లు

పి. వి. రంగారెడ్డి

సహాయ కార్యదర్శి.

రెడ్డిజన సంఘ విరాళములు

రెడ్డిహాస్టలు వార్షికోత్సవ సందర్భమున ౧౫ అబాన్‌నాడు హైద్రాబాద రెడ్డిజన సంఘమున కొసగబడిన విరాళముల వివరములు:-

వసూలైనవి

			రూ
1	మ॥ రా॥ శ్రీ	రాజాఉమ్మారెడ్డిగారు దుబ్బాక సంస్థానము	100
2	,,	బెల్లప్పరెడ్డిగారు ఆత్మకూరు సంస్థానము	100
3	,,	చల్లా వెంకట రామారెడ్డిగారు కర్నూలు	100
4	,,	కేశవరెడ్డిగారు కుమార లింగంపల్లె (ఆత్మకూరు)	100
5	,,	మునుకుంట్ల రామారెడ్డిగారు దే॥ ఇటుకులపాడు తా॥ సూర్యాపేట	20
6	,,	సెరిపల్లె వెంకటరామారెడ్డిగారు కల్లూరు	10
7	,,	రావి నారసింహారెడ్డిగారు బొల్లెపల్లె	10
8	,,	కొకుంట్ల బాలకృష్ణయ్యగారు	5
9	,,	బి. కనకారెడ్డిగారు రాయపల్లె	5
		మొత్తము	450

వాగ్దానములు

మ॥ రా॥ శ్రీ	పింగళి వెంకటరామారెడ్డిగారు దేశముఖు	50000
,,	నరహరి నరసింహారెడ్డిగారు భీమవరం తా॥ చెన్నూరు	5000
,,	వెంకట రంగారెడ్డిగారు అబ్కారి తాలూకుదారు	100
,,	వేనపల్లి నరసింహారావుగారు దేశముఖు కొప్పోలు	50
,,	వెంకటరెడ్డిగారు మహమ్మదాబాద	50
,,	కొమ్మిడి నరసింహారెడ్డిగారు కొండపురము	25
,,	గడ్డం కృష్ణారెడ్డిగారు రామకోటి రెసిడెన్సి బజారు	2
	ఆలిజనాబు మౌల్వీ రుకునోద్దీన్ గారు నాంపల్లి	5
మ॥ రా॥ శ్రీ	జగారెడ్డిగారు వకీలు పేట్లాన	25
,,	మేరెడ్డి నారాయణరెడ్డిగారు వకీలు నల్లగొండ	25
,,	పులిమామిడి నారసింహారెడ్డిగారు భువనగిరి	25
,,	పాత్వాయి పాపిరెడ్డిగారు బంగారుగడ్డ	20

వినాలేరా?

ధార్వాడ ప్రాంతములో అటవీ సత్యాగ్రహమున రెండువేల గ్రామవాసులు చేరిరి.

* * * *

పట్నాలో పదిగ్రామములయందు చౌకీదారీ పన్ను ఇచ్చుటకు నిరాకరింపబడినది,

* * * *

ఒక ఆంగ్లేయస్త్రీ వాయువిమానముపై ౧౫ రోజులలో ౧౧ వేల మయిళ్లు ప్రయాణముచేసెను.

* * * *

ప్రస్తుతము విమానములు నిమిషమునకు అరుమయిళ్లు చొప్పున నడపబడుచున్నవి

* * * *

ఇండియను డెయిలీమేలు పత్రికను మన ప్రభుత్వము వారు ౩ లక్షల అప్పునిచ్చినట్లు పలువురు అనుకొనుచున్నారు

* * * *

సహీఫా పత్రికాధిపతిగారు ఇంగ్లాండు రౌండుటేబిల్ సమావేశమునకు పత్రికా ప్రతినిధిగా వెడలుట కుద్యుక్తులై యుండిరి కాని వారికనుమతి లభించలేదు

* * * *

కలకత్తాలో ప్రచురింపబడుచున్న స్టేట్సుమేన్ పత్రికకు మన ప్రభుత్వమువారు ధనసహాయము చేయనున్నారట

* * * *

ఎంగ్‌యిండియా వారపత్రికను నిజాం రాష్ట్రములో నిషేధించియున్నారు.

* * * *

మయిసూరు ప్రభుత్వము వారు స్త్రీలకు కొన్ని నూలువడుకు పన్నులు ప్రసాదించనున్నారు

* * * *

లవణ సత్యాగ్రహమునలన అరెస్టుచేయబడిన వాయువ్య సరిహద్దు రాష్ట్రములోని కొందరు విడుదలయగుచున్నారు

దసరా పూజ

దీనినే విజయదశమి యందురు. రాజులు దిగ్విజయమునకు వెడలునది ఈనాడే. అర్జునుడు విరాటనగర బాహ్యప్రదేశమున తాను శమీవృక్షముపై దాచియుంచిన ఆయుధములకును వృక్షమునకును పూజించి దుర్యోధనాదులగు మహావీరులను గెలిచినది ఈనాడే. మానవులకు ఆదర్శచరిత్రుడగు రాముడు రావణుని జంపినది ఈనాడే. కాళికాదేవి, ఇప్పటి మయిసూరుదేశపు పూర్వ అనార్యరాజగు మహిషాసురుని (మహిషాసురుని) తో తొమ్మిది యహోరాత్రములు పోరాడి విజయము గాంచినది ఈనాడే. కాని యిట్టిసంతోష దినమున మనమేమి చేయుచున్నాము? రాజ్యములేనివారమగు మనము క్రొత్త జండాల నెక్కించి సంతసించుచున్నారము. ఇది పరిహాసముకాదా? దుష్టగుణముల సంహారముచేయ శక్తులమగు మనము నోరులేని సాధుజంతువులను చావగొట్టి సంతసించుచున్నారము, దయమాపలేని మనము నిర్దయ పుష్కలముగా చూపుచున్నారము. కాని యావాడు రాముని విజయము, అర్జునుని అజ్ఞాతవాసము, దేవీ విజృంభణము మొదలగు యితిహాసములను శమీవృక్షము నొద్ద సభచేసి పారాయణముచేయుదుము, వినుటయు నగదా సార్థకము.

ఆయుధపూజ

మనముచేయు ఆయుధపూజ నెటువంటిది? పూజయన సత్కరించుట, గౌరవించుట, సేవించుట: ఇత్యాది ప్రాధాన్యముగ ప్రాణముగల జీవులకు చెల్లును. ఇక ప్రాణములేని జడవస్తువులు: అనగా యంత్రములు ఆయుధములు పనిముట్లు మొదలగు వస్తువులను పూజించుట సేవించుట అనగా వానిని బాగుగా శుభ్రపరచుట విరిగినవి సరిచేయుట క్రొత్తవి నిర్మించి సిద్ధముగా కాపాడుకొనుటయై యున్నది. ఎందుకనగా కావలసినపుడు వాని సహాయమువలన సులభముగా పనిపాటలు జేసుకొనగలిగి సుఖముగ సంసారయాత్ర గడుపుకొనుట మన ఆచారపద్ధతియై యుండెను. ఆ పరువు మనమిప్పుడు ఆచారములేని మన అజ్ఞానము అలవాటులవలన చేయు ప్రతికార్యము సిద్ధపడేరు చెప్పి స్వార్థపిశాచమునకు దాసులమయి దిక్కులేని నోరులేని దీనపశువులను జంపి నిర్దోషజీవుల రక్తముతో యంత్రములను పనిముట్లను ఆయుధములను తడిపి ఓమా లేక చల్లియో తల్లి శాంతించెనని తమ జిహ్వాచంచలతను శాంతపరచుకొనుచున్నారము. మాంసాహారుల తృప్తికి అనేక కాకాహారులగు యజమానులుకూడ లోంగి దక్షిణచ్చి చేయించుట పరిపాటియై యున్నది. కావున నో దయామయులారా? శుభదశహర పండుగలో మీ పవిత్ర హస్తములద్వారా ఏపశువునుగాని పక్షులపాలు జేయక ఆర్థియదాన మొసగుటకు దయాప్రతము బూనెదరుగాక,

(జీవరక్ష జ్ఞానమండలి)

సినిమా ప్రపంచము

రోడాల్ఫు వెలింటినో

చనిపోయినవారందు రోడాల్ఫు వెలింటినో „షేకు యొక్క పుత్రుడు" యను ఫిల్మునందు ప్రధానపాత్రను ధరించెను. తండ్రి పాత్ర, పుత్రుని పాత్ర ఒక్కడే చేయుటవలన ఇతనిపాత్ర పోషణ మత్యద్భుతమని ఒప్పుకొనక తప్పదు. కాని భారతదేశ ఫిల్ముకంపెనివారు ఏయొక పర్యాయమైనా నిటువంటి నటనాకౌశలము నను భూనుకొనిరి. ఆదియు పేరు ప్రఖ్యాతిగాంచిన మాస్టర్ విఠల్ అయినను జయముమాత్రము కలుగలేదు.

నవారో

అద్భుత నటనాకౌశలము కలిగిన రోమన్ నవారో నేటివరకు ఒక నటకుడుగా పనిచేయుచుండెను. దీనిని విడచి నవారో ప్రస్తుతము ఫిల్ము డైరెక్టరుగా పనిచేయ సమకట్టినాడు కావున ఇతడిందు కార్యసిద్ధి గాంచునో లేదో చూడవలసియున్నది

లాంచనీ

సినిమారంగమునందు ప్రఖ్యాతివడసిన లాంఛని ఇటీవల పరలోకరంగమున కేగినాడు. ఇతడు సాధారణ మనుష్యునిగా ఈసినిమారంగమున ప్రవేశించి సుప్రసిద్ధ నటుడుగా ప్రసిద్ధి వడసెను. „ఫాంటమ్ ఆఫ్ ది ఆపెరా" నందు ఈతని నటనాకౌశలము కానవగును. మెట్రోగోల్డ్విన్ కంపెనివారు మాసవేతనముక్రింద ఇతనికేయులు వేల రూపాయలతో నియమించిరి. ఇట్టివారి మరణమువలన ఈ కంపెనివారికెంతయో నష్టము వాటిల్లెనను టలో అతిశయోక్తి యుండజాలదు.

ఫేరు బాంక్సు

ఒకటి ఘనతవచ్చినవాడు డగ్లాసు ఫేర్ బాంక్సు సామాన్య నటుడుగానుండి స్వంత ఫిల్ము కంపెనిని నడుపుచున్నవాడు. వెనుకలులేని మనిషి ఇతడేనాయని సినిమా ప్రదర్శనము చూచువారలు భ్రమజెందుదురు. ఈతని భార్య మేరిపిక్ఫర్డు ఈమెయు మంచి నటకురాలేకాని కొన్ని చేష్టలు ఈయమకు బాగుగా నుండవు.

„నేను"

హైదరాబాదు స్వదేశీ లీగ్ సమావేశము

ఈనెల నిన్న సాయంత్రము ౯-౩౦ గంటలకు రెసిడెన్సిబజారులోని క్రెసెంథియేటరునందు డాక్టరు అతిపుసయీడు యాజమాన్యమున జరిగెను, ప్రథమమున అధ్యక్షులు నైజాంరాష్ట్రి పరిషద్దులలో సభలు నిషేధింపబడుటచే ఇచట జమపలసిచ్చిన దనియు. ప్రస్తుత ముపన్యసింపబోవు విషయము దేశాభివృద్ధికి ముఖ్యావశ్యకమనియు, దీనినిగూర్చి ఆచార్యరేగారు బొంబాయి, మద్రాసు పట్టణములలో నుపన్యాసమా లొనగిరనియు, మన దేశాభివృద్ధికి మన స్వదేశవస్తువులను ప్రచారమునకు దెచ్చుట ముఖ్యమనియు నుడివిరి. తదుపరి పండిత శ్రీనివాసశర్మగారు హిందూదేశ మున్ని దేశములకంటె దారిద్ర్య పిశాచముచే పీడింపబడుచున్న దనియు, కొన్ని సంవత్సరములకు పూర్వము మన దేశము ధనధాన్యములచే ఏతరి సకలదేశములకు మిన్నయై యుండినను ప్రస్తుతము చేతిపనులు నశించుటచేత దారిద్ర్యము సంభవించెననియు భావికాలమున యంత్రపరిశ్రమలకు ప్రాముఖ్యము గలదనియు మన దేశాభివృద్ధికిగాను స్వదేశవస్తువులనే ప్రచారమునకు దెచ్చుచు విదేశవస్తువులను బహిష్కరించవలయుననియు, [illegible] యిచట శ్రీమతి పద్మజానాయుడుగారి యాజమాన్యమున స్వదేశసంఘము స్థాపింపబడినదనియు. దీనిని వృద్ధికి హైదరాబాదు దేశీయులకే గలదనియు నుడివిరి.

పిమ్మట మౌల్వీ ఫజులుహమాన్ సాహెబుగారు వినయముగ హిందూదేశము సమస్తదేశములకన్న సంపదలచె తులతూగుచున్నదనియు నిందొకవిషయమున దారిద్ర్యముచే పీడింపబడుచున్నదనియు, హిందూదేశపుభూములు సారవంతములై సువర్ణమును యుత్పత్తి చేయునట్టివై యున్నను దేశీయ పరిశ్రమలు నాశనమగుటచే దారిద్ర్యము తాండవమాడుచున్నదనియు, ఇటుల హిందూదేశము, యూరోపు, రష్యా మొదలగు దేశములు గలవనియు, స్వదేశిపరిశ్రమల నభివృద్ధి యొనర్చుట విద్యుక్తధర్మమై యుండు, ఇది ప్రారంభ దశయందున్నదనియు దీనిని అభివృద్ధి పరచవలయుననియు నుడివిరి. తదుపరి శ్రీయుత బూర్గుల రామకృష్ణారావుగారు ఆంధ్రములో నివిషయములను విపులముగ తెలిపిరి. అధ్యక్ష మహాశయుల యుపసంహారోపన్యాసనంతరము ౧౧-౩౦ గంటలకు సభముగిసెను.

H· E. H, The Nizam,s State Railway

మహాఘనత వహించిన నిజాంరైల్వే

ప్రకటన

అక్టోబరు ౧ తేదీ బుధవారమునుండి హైదరాబాదు (బి.జి.) సికిందరాబాదు మధ్యనడచు నెం.౨ డౌన్‌పాసెంజరు ఖైరతాబాదు, బేగంపేటగేటు, జేమ్సు వీధి, స్టేషనులలో దిగువవేళలకు నిలుచును:—

హైదరాబాదు (బి. జి)	రా	౧౫.౪౮.
	పో	౧౬.౧౫
ఖైరతాబాదు	,,	౧౬.౧౯
బేగంపేటగేటు	,,	౧౬.౩౧
జేమ్సువీధి	,,	౧౬.౩౫
సికింద్రాబాదు	రా	౧౬.౩౭
	పో	౧౭.౨౫ ఖాజీపేటకు

పై తేదినుండి నెం.౭౫ లోకలుబండి ఇప్పటిటైంకన్న ౫ నిమిషములు ఆలస్యముగ హైదరాబాద (బి. జి.)కు సికిందరాబాదనుండి గం ౧౬.౫౦ బయలుదేరును.

5 అప్ పాసెంజరు సికింద్రాబాదనుండి౧౬.౪౪కు అనగా ఇప్పటి టైంకన్న ౩ నిమిషములు ముందు బయలుదేరి హైదరాబాద (బి. జి.)కు ౧౬.౩౯కు అనగా ౫ నిమిషములు ఆలస్యముగవచ్చును. ఈబండి కొన్నినిమిషముల ఆలశ్యముతో బేగంపేట కురుకుంట మధ్యనడచి ప్రస్తుత టైంటేబలునుండి కలుపుకొనును.

నెం.౨౬ డౌన్ మహమ్మదాబాదు బీదరు పాసెంజరు వికారాబాదునుండి ౧౭.౫౦కు అనగా ౨ నిమిషములు ఆలస్యముగ బయలుదేరును. కాని హైదరాబాద (బి. జి.) కు ఇప్పటి టైంకేచేరును.

ఈబండ్ల కాలవివరములకు స్టేషనులయందు విక్రయమునకు లభించు పాకెటు టైంటేబిల్ చూడుడు.

చీఫ్ట్రాన్సు సుపరింటెండెంటు ఆఫీసు సికింద్రాబాదు	(అనుమతిచే) ఎచ్.ఇ. విలియమ్సు
౨౫ సెప్టెంబరు ౧౯౩౦	సుపరింటెండెంటు.

శుభవార్త

24 అక్టో॥ సోమవారం ఘనతహొందిన శ్రీ రెడ్డి యువజన విద్యార్థి నాటక సంఘము వారు ఆంధ్ర నాటక పితామహ యను బిరుదు వహించిన ధర్మవరం రామకృష్ణమాచార్యులచే రచియింపబడిన పాంచాలీ అజ్ఞాతవాసమను నాటకము ప్రదర్శింపబోవుచున్నారు. కావున ఆంధ్ర సోదరులందరు దయచేసి ప్రోత్సహించగలరని వేడుచున్నాము.

విద్యార్థులకు అర్ధరేట్లకు టికెట్లువిక్రయింపబడును సీట్లు ముందుగారిజర్వుచేయించుకొనుట యుక్తము. ఆలసించిన ఆశాభంగము కలుగును.

పురుషులకు టికెట్ల వివరము 3, 2, 1 8 0.
100 080

స్త్రీలకు రు 3, 2, 1, 8 అణాలు.

ఇట్లు
రెడ్డివిద్యార్థి నాటకసంఘ కార్యనిర్వాహకులు.

వివిధవార్తలు

సత్యాగ్రహసంఘసభ్యులక్షశిక్షలు

కాంగ్రెసు బులెటిన్ ప్రకటించినదానిని బట్టి బొంబాయి కాంగ్రెసు మహాసభల విషయమై ఇదివరలొ పూర్వ సభ్యులకు నాలుగునెలల కఠినశిక్షయును విధింపబడినవి. వర్తకను ఆ మహసల్మేను బాలికలు కాంగ్రెసు బులెటిన్ పంపాదకురాలుగ నుండినందున మూడునెలల విశేషమును విధింపబడినది

పన్నుల నిరాకరణము

బార్డోలి తాలూకా రైతులు గాంధీజీచేత సర్దారు పటేలు చెప్పునంతవరకు పన్నుల నొసంగమని తెలుపుచున్నారు.

నానారాష్ట్ర సమితి ఖర్చులు

నానారాష్ట్ర సమితికి ౧౯౩౩ సంవత్సరమునకు ౩ కోట్ల రూపాయలు (ప్రాన్సునాణెము) ఖర్చుఅగునని అంచనా వేయబడినది.

వర్తకుల నిశ్చయము

బొంబాయినగరమందలి వర్తకులు సభచేసి ప్రస్తుత ఘట్టములలో రౌండుటేబిల్ సభ జరుపుట భారతీయ దృక్పథమునకు హానికరమనియు, ఈసభయందు పాల్గొనుటకు భారతీయ ప్రతినిధులు కోరవలయును, తీర్మానించిరి

ఇదేవిధముగ నాసిక్ జిల్లాలోని, ముసల్మానులు నా తీర్మానించిరి. రౌండుటేబిల్ సభయందు పాల్గొనెడివారు స్వాతంత్ర్యమునకు శత్రువులని ముసల్మానులు వెల్లడించిరి తాము కాంగ్రెసు ఆజ్ఞప్రకారము నడచుకొనెదమని ప్రకటించిరి

దర్శనబాడి ప్రయత్నము

అక్టోబరు ౨౫ వ తేదినుండి దర్శనబాడి కొన్నాళ్ల పై బాడివేయుటకు అహమదాబాదునందు ఏర్పాటు చేయబడుచున్నది ప్రభుత్వమువారుకూడ ౧౫౦ కిన్నరు పోలీసులను నియమించిరి

కృష్ణకాంత మాలవ్యాగారు

పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారి కుమారులగు వీరు అరెస్టుచేయబడిరి

వంగప్రభుత్వ దైనిక పత్రిక

వంగప్రభుత్వము సెప్టెంబరు ౨౦ తేదినుండి ఇంగ్లీషులో నొక దైని పత్రిక 'బెంగాల్ న్యూసు బులెటిన్' పేర ప్రకటించుచున్నది దీని అనుబంధమొకటి వంగభాషలో కూడ నుండును

సింధియానావిగేషన్ కంపెనీ

ఈ కంపెనీ కీ సంవత్సరము ౫ లక్షల నష్టము వచ్చినదని తెలియుచున్నది

మహాత్ముని స్వీయచరిత్ర

లండన్ నగరమందలి యొక కంపెనీవారు గాంధి మహాత్ముని స్వీయ చరిత్రను సంగ్రహముగ ప్రకటించి ౧౦౦౦ షిల్లింగులకు విక్రయించుచున్నారు మానవకోటి యొద్ద కలిగిన యుత్తమమైన గ్రంధమని విమర్శకులు అభిప్రాయపడి యున్నారు

వంగనాయకుల విడుదల

సెప్టెంబరు ౨౩ వ తేది రాత్రి ౯ గంటలకు శ్రీ ఎం సేనగుప్త సుభాషచంద్రబోసుగారు ఆలీపూరు జేలునుండి విడుదల చేయబడిరి

కావేరి నీటి తగాదా

మద్రాసు ప్రభుత్వమువారికిని మైసూరు సంస్థానమునకు కావేరీనది నీటిగూర్చి తగాదా పరిష్కారమయ్యెను.

ఢిల్లీ శిక్షలు

౩౭ గురు కాంగ్రెసు వలంటీరులకు మూడు నెలల కఠినశిక్షయు రు ౫౦ లు జుర్మానాయు విధించబడెను జుర్మానా చెల్లించనిచో నెలపదిహేను రోజు లింకను కఠినశిక్ష అనుభవించవలయును

బంధితులకు ప్రారంభ విద్య

ఆలీపూరు సెంట్రల్ జేలునందలి చిన్నవయస్సువిర్బంధితులకు విద్యనేర్పుటకై ౧౯౩౨ సంవత్సరములో ప్రయత్నించబడినది. ఈవిధానమిపుడు వంగరాష్ట్రమునందలి అన్ని జైళ్లలో అమలులో నుంచుటకు ప్రభుత్వమువా రాజ్ఞాపించియున్నారు గ ఇపుడు మిద్నాపూరు రాజషాహి ఢక్కా చెరసాలలో ప్రవేశపెట్టబడును దీనిననుసరించి నిర్బంధితులకు ప్రాథమికవిద్య నేర్పబడును విద్యవలన ముందు నేరముల సంఖ్య తగ్గునని ప్రభుత్వమువారి ఆశయము.

మోతీలాలుగారి ఆరోగ్యము

మోతీలాలుగారికి చికిత్స నొసంగుచున్న డా. టి. బి. బచ్చున్ పండి , గారికి ౨౫ వ తేదివారు జ్వరము వచ్చినదనియు, శరీరస్థితి సంతృప్తికరముగ నున్నారనియు, కాని సంపూర్ణ విశ్రాంతి అవసరమనియు ప్రకటించిరి;

సింధువరదలు

గత సింధునది వరదలచే ౮౦ పది వేల గ్రామములు నశించినవని ప్రకటింపబడినది

స్టాంపు ఆదాయములో నష్టము

ఈ సంవత్సరములో వంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమునకు స్టాంపు ఆదాయములో రు ౨౮౮౩౦౫౭ లు తగ్గినది.

అఖిలాసియా స్త్రీలసభ

కుపథ లాహోరు నగరమున రాబోవు వత్సరము జనవరి ౨౩ నుండి ౩౦ వరకు జరుగును.

స్థానిక వారలు

ఆంధ్రబ్యాంకు స్థాపనోత్సవము

బుధవారమునాడు నర్సింగిర్జి కోఠియందు ఆంధ్రబ్యాంకు సాయంత్రము ౫౹ గంటలకు ప్రారంభోత్సవము జరిగినది ఈ సందర్భమున దాదాపు ౩౦౦ మంది హైదరాబాదు సికిందరాబాదు అధికార అనధికార ప్రముఖులు వచ్చియుండిరి వారిలో మహారాజా బహద్దురు కొలిమ్సు నవాబు ఫఖర్ యార్జంగ్ హాషిం యార్జంగ్ బహద్దురు జస్టిస్ గిరిరావుగారు, వామనరావు విద్యాశాఖ ఉపాధ్యక్షులగు సయ్యద్ మహమ్మదు సాహెబ్ ఉస్మానియాకళాశాల అధ్యక్షులగు అబ్దుర్రహిమాన్ సా॥ రా. బ. సేట్ లక్ష్మీనారాయణగారు ముఖ్యులు మొదట ప్రేక్షక ప్రముఖులను ఉపహారములచే సత్కరించిరి. కుమారు ఆరుగంటల సమయమున ఎస్. అరవముదు అయ్యంగారు తొలికొప్పు రాజా ప్రతాపగిర్జిగారు ఆంధ్రబ్యాంకు తెరువబడెనని ప్రకటించుచు ఉపన్యాసము గావించిరి. రా బ వడ్డించి హనుమంతరావుగారు బ్యాంకుచరిత్ర తెలుపుచు రాజాబహద్దురుకును ప్రతాపగిర్జి మున్నగు ప్రముఖులకు కృతజ్ఞత తెలిపిరి. పిదప పుష్పమాలలు వేసిరి. ౬౹ గంటలకు ఉత్సవము ముగసెను.

మాలుశాఖ

మంత్రులగు త్రెంచిగారు లండన్ నగరమునకు వెడలుటచే వారిపదవిపై టాస్కరుగారు తాత్కాలికముగ నియమింపబడిరి.

టాస్కర్ గారిస్థానే సెల్లాసునుండొకరు వచ్చెదరని వదంతిగలదు

కొత్తవాజనులు చాలమట్టుకు దొరాచేయునటివియుండును కొన్ని వారు దొరాలోయున్నపుడు వాయిబు మోతెదురుమాలు పనిచేయుదురు,

మెదకు తహసీల్దారులగు మహమూదలీ సా॥ ఉద్యోగకాలపరిమితియందు మరియొక సంవత్సరము హెచ్చింపబడినది.

ధనాపహరణము

గుల్బర్గా జిల్లా యాద్గిరు తహసీలునందు ౨౩ వేల రూపాయిలు అపహరింపబడినవని తెలియుచున్నది.

పోలీసుశాఖ

అదిలాబాదు సబ్ ఇన్స్పెక్టరులగు సయ్యదుజమాలుల్ హసన్ సా॥ ను కరీంనగరు సబ్ ఇన్స్పెక్టరులగు కరామతలిఖాన్ సా॥ ను అదిలాబాదు సబ్ ఇన్స్పెక్టరులగు వాజాజిదు అలీఖాన్ సా॥ ను కొన్ని నేరములవలన మొదటి తరగతి జమేదారులుగ చేయబడిరి.

విద్యార్థి వేతనములు

డాక్టరు మల్లన్నగారి కుమారులకును కుమార్తెలకును, రు ౩౬౦ లు విద్యార్థివేతన మొసగుట" కంగీకరింపబడినది ఈవిద్యార్థివేతనము వారి చిన్న కుమారునకు ౨౧ సంవత్సరము లవారగువరకు నివ్వబడును.

హాజీగులాంమహమ్మదు సా॥ ఎం ఎస్ సి కు అలహాబాదునుండి విద్యాభివృద్ధిని చేసుకొనుటకు రు ౭౫ విద్యార్థివేతన మొసగబడినది.

రాజారామమోహనరాయొవర్ధంతి

నేడు సాయంత్రం ... ... జమందిరమున ప్రొఫెసరు కౌసర్ హుసేన్ ఖాన్, సా॥ ఎం ఏ యాజమాన్యమున రామమోహనరాయొగారివర్ధంతి జరుపబడును ప్రొఫెసర్ శిరుగూరి హనుమంతరావు ఎ. ఎ జి ఎ చందావర్కర్ ఎం ఎ గార్లు వీరిజీవితముగూర్చి ఉపన్యసించెదరు

ముత్యముల దొంగ పట్టుబడుట

యూసుఫ్ అను మేమన్ జాతివాడు ౨౦ వేల విలువగల ముత్యములను హైదరాబాదులో దొంగిలించియుండెను సి ఐ డి ఇన్స్పెక్టరులగు చలమారెడ్డిగారు సుప్రసిద్ధ సికింద్రాబాదుపోలీసు సహాయమున పట్టుకొనిరి

భగవద్గీత

నిన్న టేదినము సాయంకాలము ౬ గంటలకు శ్రీమాన్. సాఫికల్ హాలులో ఇచ్చటికి విచ్చేసిన రాంరావుగారు భగవద్గీతయొక్క ప్రాముఖ్యత దాని నేటునము ముఖ్యగ్రంధముగా ఒప్పుకొను చున్నాము అను విషయముపై ఆంగ్లభాషయందు ఉపన్యసించిరి ,,రిపోర్టర్"

దసరా సమావేశము.

(స్త్రీలకుమాత్రమే)

ఆంధ్రసోదరీసమాజముపక్షమున రాబోవు గురు, శుక్రవారములందు మధ్యాహ్నము రెండుగంటలనుండి శ్రీకృష్ణదేవరాయల ఆంధ్రభాషానిలయ మందిరమున శ్రీమతి లక్ష్మీరాజ్యమ్మగారి అధ్యక్షతక్రింద జరుగును. సోదరీమణుల ఉపన్యాసములు బాలికలపాటలు ప్రదర్శనములు జరుగును,

ఆంధ్రుల ఉన్నత పాఠశాల

శ్రీ శేషాద్రిరమణ కవులు

ఆంధ్రులకు ఉన్నతపాఠశాల యావశ్యకమని ఆంధ్ర సభాధ్యక్షులగు శ్రీయుత వరము పత్రికాధిపతిగారు వ్రాసిన వ్యాసము అమూల్యమయినది. త్వరలో నీవ్యాసము సంపాదకీయముగ ప్రకటింపబడుటయు మహాసభలో నంగీకరింపబడుటయు విద్యార్థులచే విమర్శపూర్వకముగ చర్చింపబడుటయు జూడ నిజాము రాష్ట్రాంధ్రులు చిరకాలమున ఉన్నత పాఠశాల నెలకొల్పగలరని నమ్మకము కలుగుచున్నది

౪౧,౩౪౧ చతురశ్రపుమైళ్ల వైశాల్యముగల ౯౦,౧౨,౬౨౪ మంది జనసంఖ్యగల ఆంధ్రదేశమున ఆంధ్రులకొక యున్నత పాఠశాలయైన లేకపోవుట సంతాపకరమగు విషయము. ఈ రాష్ట్రమున మహారాష్ట్రులు స్వల్ప సంఖ్యాకులయ్యు జాతీయ పాఠశాలల నిర్వహించి జాతీయత నిలుపుకొనుచున్నారు. బహుసంఖ్యాకులగు నాంధ్రులొక యున్నత పాఠశాలనైన నెలకొల్పలేక పోవుటచే వాఙ్మయమునందును సాంఘిక ధర్మమునందును జాల వెనుకబడియున్నారు. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము ఆంధ్ర విజ్ఞానమునకును ఆంధ్ర వ్యక్తిత్వమునకును దోహద మొసంగుటలేదు. ఈ విశ్వవిద్యాలయమునందయ్యెడు ఆంధ్రవిద్యార్థుల సంఖ్యయే తక్కువ. అందు ముఖ్యముగా ఆంధ్రము అభిమానభాషగా గైకొన్న ఆంధ్రులసంఖ్య వ్రేళ్లపయి లెక్కింపవచ్చును. ఇంతయేల నేటివరకీ విశ్వవిద్యాలయము ఆంధ్ర గ్రంథకర్తలను ఆంధ్ర వక్తలను గాని ఆంధ్ర విద్యార్థులను గాని రాష్ట్రమునకు ప్రసాదింపజాలక పోయినది

మదరాసు విశ్వవిద్యాలయము, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము దేశభాషలకు ప్రధానావకాశము లొసంగి జాతీయతకు దోహద మొసంగుచున్నవి. ఉన్నత తరగతులందు బట్టపరీక్షా తరగతులందును మాతృభాషకు ప్రత్యేకస్థానము లొసంగబడుటయే గాక దాదాపుగా పదియైదు భాగములు పెంపొందింపబడినవి. నిజాము రాష్ట్రమునందు దేశభాషలకు ప్రాముఖ్యము లేదు. ఆంధ్ర వ్యక్తిత్వమునకు ప్రత్యేక రక్షణోపాయములు లేవు. మాతృభాషలోని జ్ఞానము పెంపొందించు పఠనీయగ్రంథములు లేవు. మొదటినుండియు పరభాషతో విద్యావిధానముండుటచే జాతీయతకు భంగము వాటిల్లుచున్నది. ఈ లోపములు తొలగించుటకును ఆంధ్రవాఙ్మయమున కభివృద్ధి కలిగించి బాలుర వాఙ్మయాభిమానులుగ జేయుటకును ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వసూచకమగు ఆంధ్రోన్నత పాఠశాల ౧౭,౫౫,౦౦౦ మంది యాంధ్రులకు నివాసస్థలముగానున్న హైదరాబాదు నగరమున నెలకొల్పి దీనికి శాఖా పాఠశాలలు ఆంధ్రమండలమంతటను విశేషముగా వరంగల్లు, కరీంనగరము, మెదకు, మహబూబునగరము, నల్లగొండ మండలములలోను ఇంకను నవసరమగు మండలాంతరములను నెలకొల్పుట యత్యవసరము

గ్రంథాలయోద్యమము, వార్తాపత్రికా ప్రచారము విద్యార్థుల కుపకరించుననియే గాని విద్యార్థులను సృజించునవికావు. విద్యార్థుల కుపకరించు ఈ సాధనములను సంరక్షించుకొనుట ధర్మమే గాని దీనికన్న ముఖ్యమైన కార్యక్రమము గూడ గమనింపదగినది. ఉన్నత తరగతులలో బాటు ఆంధ్రసాహిత్యము నభ్యసింపజేయు పాఠశాల లేర్పడియున్నచో చిరకాలమున ఆంధ్రులు దేశభాషలలో విద్వాంసులై సాహిత్యమునందును పరిశోధనమునను వ్యాపకత్వమునను నిపుణులై మాతృసేవజేయు నవకాశము లభించును. దేశభాషలలో శాస్త్రములు జరుపుట మిగుల సులభము. ఇతర రాష్ట్రములలోవలె నూతనవిద్యా విధానమున ఆంధ్రులలో విద్యార్థుల సంఖ్యాధిక్యమునకు ప్రత్యేకప్రయత్నము నలువైపుల కొనసాగినచో పదవులు లభింపగలవు. పరిత్యాగశీలురైన ధనికులు నిజాంరాష్ట్రమున వ్యక్తిత్వసూచకమగు ఆంధ్రోన్నత పాఠశాలాస్థాపనమునకు ముందడుగు వేయుట యావశ్యకము.

నిజాము రాష్ట్రమున ఆంధ్రవ్యక్తిత్వమునకంతటికిని సంబంధించినదొక్కటే గ్రంథాలయోద్యమము మాత్రమే యుంటచేతను దొరతనము వారొక కళాశాల నెలకొల్పియుండుటచేతను మొత్తముమీద నీయుద్యమము జయప్రదముగాలేదని చెప్పవచ్చును. సరియగు పరిస్థితులేర్పడి ఆంధ్రగ్రంథాలయోద్యమము జయప్రదముగా సాగుచున్నను వారి రక్షణమునకైన యాంధ్ర విద్యార్థుల పెంపొందించు ఆంధ్ర పాఠశాల యత్యవసరము. తక్కిన రాష్ట్రములను నిజాము రాష్ట్రమునను విద్యావిధానమున చాల వ్యత్యాసముగలదు. ఈ రాష్ట్రమునందలి యున్నత పాఠశాలలందును కళాశాలలందును ఆంధ్రభాషకు స్థానము లేదు. ఒసంగబడినచో అది సంకుచితమైనది. అక్కడను భాషాస్వాతంత్ర్యము లేకయున్నది. లోపము నివారించుటకు ప్రధాన సాధనము ఆంధ్రోన్నత పాఠశాలాస్థాపనము దక్క వేఱులేదు. దీనికి గ్రంథాలయోద్యమము సాధనముకొంతవరకు సాధనమును సాధ్యముగా గైకొనుట యభివృద్ధి సూచకముగాదు

మదరాసు రాజధానిలో ఎన్నియో యున్నత పాఠశాలలు కళాశాలలు ప్రజాసంరక్షణమునకున్నవి. దొరతనమువారు వీనికి గ్రాంటుల నొసంగుచున్నారు. దీని స్థాపనమునకు పలువురు ధనికులు స్థానికులై భరించుచున్నారు. అటులే ప్రభుత్వ సహకారమునపడకుండగ విద్యావిధానము ననుసరించి నడుపుటకు ఆంధ్రోన్నత పాఠశాలలను సంస్థానముల హైదరాబాదునందు నెలకొల్పుట యత్యవసరము. దీనికి వ్యయప్రయాసములు ఆంధ్రులు స్వయముగ భరించుట ధర్మము. ఆంధ్రులలోనున్న ఐశ్వర్యవంతులీ సమయమున దమ యౌదార్యము ప్రకటించుట యవసరము. అజ్ఞానుల పెట్టిపెంచి ప్రవీణుడు స్వయముగా నొక విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించినాడు. నిజాము రాష్ట్రవాసులగు లక్ష్మీనారాయణగారు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునకు లక్షరూప్యముల గ్రంథము లొసంగుటేగాక బెజవాడవారుల సహాయమును ప్రత్యుత్తరమిచ్చు సాంకేతిక పాఠశాల ఆంధ్రులకొఱకు స్థాపింపబడుటకును ఆంధ్ర కళాశాలలకును దోడ్పడ యోజించుచున్నారని వెలిచ్చి ఆంధ్రులదృష్టాంతములైనచో వీరొకరైన యొక యున్నత పాఠశాల భరింపవచ్చును. ఆంధ్రరత్నములగు వీరెవరైన పర్వమాంధ్రరాష్ట్ర మీదయనమున విద్యాకృషి కెవ్వరు త్యాగము చేయుదురో చూడవలసియున్నది.

గోలకొండ పత్రిక

ఏజంట్లు

హైదరాబాదు

1 జి. ఆర్. మూర్తి — లింగూడ
2 నా. గౌరీశంకరవర్మ — రెసిడెన్సీబజారు
3 కాళిదాసు బి పురోహిత్ — ,,
4 డి. యస్. మోహన్లాల్ ఖత్తరు మసీదు ఎదుట — గౌలిగూడ
5 భవానీ అండుకో నల్లగొండ

గోలకొండ పత్రిక

తూర్పు బజారు హైద్రాబాదు దక్కన్.

సంవత్సరము చందా

	రు. ౬-౦-౦
అర్థ	౩-౧౨-౦
విడి పత్రిక	౦-౧-౪

Prin-- and Published by G. Ramakrishna Reddy at Golkonda Power Press, Hyderabad, Dn. Editor K. Balakrishna Reddy.